

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. märts 2017,

euroala majanduspoliitika kohta

(2017/C 92/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 136 koostoimes artikli 121 lõikega 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Majanduse elavnemine euroalal jätkub, ent see on endiselt nõrk. Viimastel aastatel on tehtud märkimisväärseid edusamme: alates 2015. aastast on euroala sisemajanduse koguprodukti (SKP) reaalkasv taastunud ja jõudnud kriisieelsele tasemele ning töötus on langenud pärast 2010.–2011. aastat madalaimale tasemele. Kogunõudlus on aga siiski loid, inflatsioon on Euroopa Keskpanga väga leebele rahapoliitikale vaatamata tublisti allpool sihttasest ja majanduskasvu piiravad sellised kriisi järelmõjud nagu makromajanduse jätkuv tasakaalustamatus ja suur võlakooormus kõigis majandussektorites; need sunnivad vähendama võlakooormust ning kahandavad tarbimiseks ja investeerimiseks kasutada olevaid vahendeid. Euroala majanduse kasvupotentsiaal on olnud langustrendis pikka aega, kuid kriis on seda veelgi võimendanud. Hoolimata paranemise märkidest võivad püsiv investeerimislõhe ja töötuse kõrge määr nõrgestada majanduskasvu väljavaateid veelgi. Euroala majanduse tasakaalustamine on olnud jätkuvalt ebasümmeetriline ning ainult netovõlaga riigid vähendavad oma tasakaalustamatust, mistõttu jooksevkonto ülejääk suureneb. G20 tasandil sõlmitud ülemaailmse kokkuleppe raames kutsutakse euroala liikmesriike kasutama nii eraldi kui ka ühiselt kõiki poliitilisi vahendeid, sealhulgas eelarve- või struktuuripoliitika valdkonnas, et saavutada tugev, kestlik, tasakaalustatud ja kaasav majanduskasv.
- (2) Kaugeleulatuvad struktuurireformid peaksid hõlbustama inim- ja kapitaliressursside sujuvat ja tõhusat ümberjaotamist ning aitama toime tulla praegu toimuvatest tehnoloogilistest ja struktuurilistest muutustest tulenevate raskustega. Vaja on reforme, mis loovad soodsa ärikliima, viivad lõpule ühtse turu loomise ja kõrvaldavad investeerimistakistused. Sellised jõupingutused on üliolulised, et suurendada tootlikkust ja tööhõivet, tugevdada riikide lähene- mist ning parandada euroala majanduse kasvupotentsiaali ja kohanemisvõimet. Struktuurireformide rakendamise- ga, mille käigus luuakse tõhusad turud, millel on tundlikud hinnamehhanismid, hõlbustatakse rahapoliitika üle- kandumist reaalmajandusse ja seega toetatakse rahapoliitikat. Reformid, millega kõrvaldatakse investeerimise kitsas- kohad ja toetatakse investeringuid, võivad anda kahekordset kasu, kuna lühemas perspektiivis toetavad need majandustegevust ning loovad suutlikkuse pikaajalise kestliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks. Suure välisvõlaga liikmesriikide jaoks, kus võlakooormust tuleb vähendada enam, on tootlikkust suurendavad reformid

eriti olulised, kuna kiirem majanduskasv aitab vähendada võla osakaalu SKPst. Ka hinnapõhise ja hinnavälise konkurentsivõime suurendamine aitaks sellistes riikides maksebilanssi veelgi tasakaalustada. Suure jooksevkonto ülejäägiga liikmesriigid saavad panustada euroala maksebilansi tasakaalustamisse uute meetmete kehtestamisega, sealhulgas tehes struktuurireforme, mis aitavad suunata ülemääraseid sääste sisenõudlusse, eelkõige suurendades investeeringuid. Ka praegused madalad intressimäärad pakuvad sellega seoses lisavõimalusi, seda eelkõige liikmesriikides, kelle eelarves on märkimisväärselt manööverdamisruumi.

- (3) Struktuurireformide, sealhulgas riigipõhistes soovitusel kirjeldatud ning majandus- ja rahaliidu väljakujundamiseks vajalike reformide rakendamise paremal koordineerimisel saab olla positiivne ülekanduv mõju liikmesriikides ja see võib tugevdada reformide mõju lühikeses perspektiivis. Eurorühma temaatilised arutelud on osutunud väärtuslikuks vahendiks, et tekiks ühine arusaamine euroala reformide prioriteetidest, jagataks parimaid tavasid ning toetataks reformide elluviimist ja struktuurilist lähenemist. Eurorühm peaks selliseid arutelusid jätkama ning need tuleks võimaluse korral veelgi intensiivsemaks muuta, muu hulgas tuginedes kokkulepitud ühiste põhimõtetele ja võrdlusanalüüsile. Kõnealuste aruteludega tuleks jätkata, ilma et need piiraksid käimasolevaid arutelusid asjakohastes nõukogu koosseisudes, samas tunnistades asjakohastel juhtudel ühiste väljakutsete ja kogemuste kogu liitu hõlmavat asjakohasust ja laadi. Vastusena 20. septembril 2016. aastal vastu võetud nõukogu soovitusel riiklike tootlikkuse komiteede loomise kohta⁽¹⁾ saavad riiklikud tootlikkuse komiteed aidata edendada vajalike reformide rakendamist ja nendega seotud vastutustunnet riiklikul tasandil.
- (4) Asjakohase üldise eelarvepoliitika saavutamiseks ning rahaliidu nõuetekohaseks toimimiseks on väga oluline riikide eelarvepoliitikate tugev koordineerimine, tuginedes ühiste eeskirjadele. Ühiste eelarve-eeskirjade eesmärk on saavutada riiklikul tasandil võla jätkusuutlikkus, jättes samas aga ruumi makromajanduslikuks stabiliseerimiseks. Euroala riikide siseriiklikus ja euroala üldises eelarvepoliitikas tuleb seepärast leida tasakaal kahe erineva eesmärgi vahel, st tagada riikide rahanduse jätkusuutlikkus pikas perspektiivis ning makromajanduslik stabiilsus nii riikide kui ka euroala tasandil lühikeses perspektiivis. Praeguses majanduse elavnemise ja kasutamata tootmisvõimsuse seisukohast ebakindlas olukorras, kus rahapoliitika on olnud väga leebe, on vajalik ka euroala tasandi eelarvepoliitika, et täiendada rahapoliitikat nõudluse toetamisel, eelkõige investeeringute puhul, ja madalast inflatsioonist väljumisel, võttes samas nõuetekohaselt arvesse olemasolevaid mureküsimumi seoses võla jätkusuutlikkusega. Eelarvepoliitika mõju, sealhulgas ülekanduv mõju riigilt riigile, on võimendatud madalate intressimääradega. Komisjon leiab oma 16. novembril 2016 avaldatud teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroala positiivse eelarvepoliitika poole“, et praeguses olukorras on 2017. aastal kogu euroalal soovitatav laiendada eelarvemahtu kuni 0,5 % SKPst.

Eurorühm tegi 2016. aasta juulis komisjoni analüüsile tuginedes järelduse, et üldiselt neutraalne eelarvepoliitika on 2017. aastal asjakohases tasakaalus. Eurorühm rõhutas 2016. aasta detsembris, kui tähtis on luua asjakohane tasakaal jätkusuutlikkuse tagamise vajaduse ja ebakindla elavnemise tugevdamise eesmärgil investeeringute toetamise vajaduse vahel, millega aidatakse saavutada tasakaalustatum poliitikameetmete kombinatsioon. Samas püsib mitmes liikmesriigis valitsemis sektori võlakooormus suur ja seal on jätkuvalt vaja muuta riigi rahandus keskpikas perspektiivis jätkusuutlikuks. Seepärast on vaja tagada, et liikmesriikide eelarve kohandamine oleks asjakohaselt diferentseeritud, võttes arvesse eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja ülekanduvat mõju euroala riikide vahel. Need liikmesriigid, kes ületavad oma eelarve-eesmärke, võiksid kasutada oma soodsat eelarveolukorda riigi konkreetsetest oludest sõltuvalt sisenõudluse ja kasvupotentsiaali täiendavaks tugevdamiseks, pidades samal ajal kinni kesk-pika ajavahemiku eesmärgist, riigi eelarvealastest õigustest ja riiklikest nõuetest.

Näiteks on tagatised Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/1017⁽²⁾ loodud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi eriti tõhus viis, kuidas eelarvepoliitilise manööverdamisruumiga liikmesriigid saaksid maksimeerida mõju reaalmajandusele ja euroala majanduse elavnemisele. Liikmesriigid, kes peavad stabiilsuse ja kasvu pakki ennetusliku osa alusel tegema eelarves täiendavaid kohandusi, peaksid tagama, et nad järgivad 2017. aastal

⁽¹⁾ Nõukogu 20. septembri 2016. aasta soovitus riiklike tootlikkuse komiteede loomise kohta (2016/C 349/01) (ELT C 349, 24.9.2016, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2015. aasta määrus (EL) 2015/1017, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa investeerimisnõustamise keskust ja Euroopa investeerimisprojektide portaali ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1291/2013 ja (EL) nr 1316/2013 – Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (ELT L 169, 1.7.2015, lk 1).

pakti nõudeid. Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse pakti paranduslikku osa, peavad tagama ülemäärase eelarvepuudujäägi õigeaegse ja kestliku korrigeerimise, mis läbi kehtestatakse eelarvepuhvruid ettenägematuteks olukordadeks. Liikmesriigid peaksid teostama eelarvepoliitikat täielikus kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga, kasutades samal ajal parimal viisil ära kehtivate nõuetega võimaldatavat paindlikkust. Struktuurireformid, eriti tootlikkust suurendavad reformid, toetaksid majanduskasvu ja parandaksid riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Lisaks suurendaks riigieelarvete sisu ja juhtimise otsustav parandamine nii tulude kui ka kulude poolel, suunates selleks rohkem vahendeid materiaalsesse ja immateriaalsesse investeeeringutesse, kõigepealt eelarvete mõju nõudlusele ja seejärel tootlusele. Selleks et tugevdada liikmesriikide poliitika usaldusväärsust ja aidata leida õige tasakaal, mis tagaks lühikeses perspektiivis makromajandusliku stabiilsuse, võla jätkusuutlikkuse ja pikaajalise majanduskasvu, peavad riikide eelarveraamistikud olema tõhusad.

- (5) Euroala riikide tööturgudel jätkub järk-järguline elavnemine ja töötuse määr väheneb kindlalt. Pikaajalise töötuse ja noorte töötuse määr on siiski endiselt kõrge ning vaesus, sotsiaalne tõrjutus ja ebavõrdsus on jätkuvalt suureks probleemiks mitmes liikmesriigis. Vaatamata edusammudele tööturgude vastupanu- ja kohanemisvõimet suurendavate reformide tegemisel, püsivad euroalal märkimisväärsed erinevused, mis on jätkuvalt väljakutseks selle sujuvale toimimisele. Selleks et suunata tööjõudu sujuvalt ja püsivalt ümber tootlikematesse sektoritesse, toetada nende inimeste tööturule integreerimist või taasintegreerimist, kes vahetavad töökohta või on tööturul kõrvale jäänud, ning et vähendada segmenteeritust ja soodustada majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist, sealhulgas parandades kvaliteetse tööhõive võimalusi, on vaja hästi läbimõeldud, õiglast ja kaasavat tööturgu, sotsiaalkaitset ning maksu- ja toetuste süsteeme. Nende süsteemide tulemuseks on samuti tõhusam automaatne stabiliseerumine ning tugevam, jätkusuutlikum ja kaasavam majanduskasv ja tööhõive, mis on olulised sotsiaalsetele väljakutsetele vastamiseks euroalal.

Vajalikud on muu hulgas järgmised reformid: i) töökaitsealaste õigusaktide muutmine, eesmärgiga tagada usaldusväärsed lepingulised suhted, mis tagaksid paindlikkuse ja kindluse nii töötajatele kui ka tööandjatele, soodustaksid üleminekuid tööturul, väldiks kahetasandilist tööturgu ja võimaldaksid vajaduse korral tööjõukulude korrigeerimist – valdkond, kus viimastel aastatel on reforme tehtud eriti intensiivselt; ii) oskuste parandamine, parandades haridussüsteemi ja elukestva õppe laiahaardeliste strateegiade toimimist ja tõhusust, keskendudes tööturu vajadustele; iii) tõhusad aktiivsed tööturumeetmed, mis aitavad töötutel, sealhulgas pikaajalistel töötutel, pöörduda tagasi tööturule ja mis suurendavad tööturul osalemise määra, ning iv) tänapäevased, kestlikud ja piisavad sotsiaalkaitse-süsteemid, mis aitavad kogu elutsükli jooksul tulemuslikult ja tõhusalt kaasa nii sotsiaalsele kaasatusele kui ka tööturul integreerumisele. Peale selle võib tööturu tulemusi parandada ka maksustamise suunamine tööjõult mujale, seda eriti väikese sissetulekuga töötajate puhul, ja õiglase maksusüsteemi tagamine. Selliseid reforme ellu viinud euroala liikmesriigid on vastupidavamad ning nende tulemused tööhõive- ja sotsiaalvaldkonnas on paremad. Selliste reformide kujundamisel tuleb võtta arvesse nende potentsiaalset sotsiaalset mõju.

- (6) Pangandusliidu loomine edeneb, kuid see ei ole veel valmis. Nõukogu 16. juuni 2016. aasta järeldustes esitatud 2016. aasta juuni tegevuskava kohaselt jätkatakse tööd, et viia lõpule pangandusliidu loomine seoses riskide vähendamise ja jagamisega (sh Euroopa hoiuste tagamise skeem) ning et muuta ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsemeede toimivaks hiljemalt fondi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 806/2014⁽¹⁾ määratletud üleminekuperioodi lõpuks. Kuigi euroala pangandussektori üldine vastupanuvõime on alates kriisist paranenud, on surve pankadele kasvanud mitme teguri tõttu, nagu viivislaenu suur osakaal, ebatõhusad ärimudelid ja ülevõimsus mõnes liikmesriigis, mis kõik vähendavad kasumlikkust ja ohustavad mõnel juhul elujõulisust. Selline surve piirab pankade võimet anda majandusele laenu. Riskid laienevad ka reaalmajandusele, kus avaliku sektori ja finantssektoriväline erasektori võlakoormus jääb mõnes liikmesriigis suureks. Erasektoris on jätkuvalt vaja võlakoormust nõuetekohaselt vähendada ning teha kindlaks, teenindada ja vajaduse korral restruktureerida elujõuliste kuid raskustes olevate võlgnike laenuid ning kasutada halbade laenude osas kriisilahendust, nii et kapitali saaks ümber jaotada kiiremini ja tulemuslikumalt. Edukaks ja majanduskasvu soosivaks võlakoormuse vähendamiseks on sellega seoses esmatähtis tegeleda jätkuvalt liiga suure viivislaenu tasemega ning järgida ettevõtjate ja kodumajapidamiste maksejõuetusraamistike väljatöötamisel ühtseid põhimõtteid, sealhulgas parandada siseriiklikke maksejõuetusmenetlusi ja kohtuväliste kokkulepete raamistikke.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidiasutuste ja teatavate investeeimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 225, 30.7.2014, lk 1).

- (7) 2016. aasta jooksul saavutati teatavat edu 22. juunil 2015 esitatud viie juhi aruandes „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“ (mille koostas Euroopa Komisjoni president tihedas koostöös Euroopa Ülemkogu esistuja, Euroopa Keskpannga presidendi, eurorühma esimehe ja Euroopa Parlamendi presidendiga) esitatud algatuste osas, nagu Euroopa poolaasta raames euroala mõõtme rolli suurendamine, nõukogu soovitus riiklike tootlikkuse komiteede loomise kohta ja Euroopa Eelarvenõukogu loomine komisjoni juurde. Praegu töötatakse eelarve-eeskirjade läbipaistvuse parandamisega ja keerukuse vähendamisega ning 2015. aasta novembris esitas komisjon ettepaneku Euroopa hoiuste tagamise skeemi kohta. Peale selle esineb seoses viie juhi aruandega ka üldisemaid probleeme, millega tuleb tegeleda. Komisjon avaldas 1. märtsil 2017 valge raamatu Euroopa tuleviku kohta, milles käsitletakse ka majandus- ja rahaliidu tulevikku. Selleks et leppida kokku edasises tegevuses, on vaja kõigi euroala liikmesriikide ja liidu institutsioonide, aga ka euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide ühise vastutuse ja eesmärgi tunnetamist, kuna tugev majandus- ja rahaliit annab liidule rohkem jõudu probleemidega toimetulekuks ja sellel on positiivne mõju ka euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele. Sellega seoses on oluline, et majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimist käsitlev arutelu toimuks viisil, mis on euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes avatud ja läbipaistev, austades täielikult liidu siseturgu, ning et asjaomased algatused oleksid vajaduse korral avatud euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele võrdväärsel alustel.
- (8) Käesoleva soovitusel tööhõive ja sotsiaalvaldkonna aspektide osas on konsulteeritud tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomiteega,

SOOVITAB euroala liikmesriikidel iseseisvalt ja ühiselt võtta eurorühma raames aastatel 2017–2018 järgmised meetmed.

1. Järgida poliitikat, mis toetab kestlikku ja kaasavat majanduskasvu nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis, ning parandada kohanemisvõimet, tasakaalustamist ja lähenemist. Seada prioriteediks reformid, mis suurendavad tootlikkust, parandavad institutsioonilist ja ärikeskkonda, kõrvaldavad investeerimise kitsaskohad ja toetavad töökohtade loomist. Jooksekonto puudujäägi või suure välisvõlga liikmesriigid peaksid suurendama tootlikkust, piirates tööjõu ühikukulu. Suure jooksevkonto ülejäägiga liikmesriigid peaksid rakendama esmajärjekorras selliseid meetmeid, sh struktuurireformid ja investeeringute soodustamine, mis aitavad tugevdada nende sisenõudlust ja kasvupotentsiaali.
2. Püüda saavutada eelarvepoliitikas asjakohane tasakaal kestlikkuse tagamise vajaduse ja majanduse elavnemise tugevdamiseks tehtavate investeeringute toetamise vajaduse vahel, millega aidatakse saavutada asjakohane üldine eelarvepoliitika ja tasakaalustatum poliitikameetmete kombinatsioon. Liikmesriigid, kelle puhul esineb komisjoni hinnangu kohaselt oht, et nad ei täida 2017. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti raames võetud kohustusi, peaksid selle alusel võtma õigel ajal täiendavaid meetmeid, et tagada nõuete täitmine. Seevastu nendel liikmesriikidel, kes on ületanud oma keskpika perioodi eesmärgid, palutakse jätkuvalt pidada esmatähtsaks investeeringuid, et suurendada potentsiaalset majanduskasvu, säilitades samal ajal riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse. Liikmesriigid, kes prognooside kohaselt 2017. aastal üldiselt järgivad stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid, peaksid tagama stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete järgimise oma riigieelarvemenetluse jooksul. Nad peaksid teostama eelarvepoliitikat täielikus kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga, kasutades samal ajal parimal viisil ära kehtivate nõuetega võimaldatavat paindlikkust. Üldiselt peaksid liikmesriigid parandama riigi rahanduse struktuuri, tehes rohkem ruumi materiaalsele ja immateriaalsele investee- ringutele, ning tagama riiklike eelarveraamistike tõhusa toimimise.
3. Viia ellu reforme, mis edendavad konkurentsivõimet, töökohtade loomist, töökohtade kvaliteeti, vastupanuvõimet ning majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist, tuginedes tulemuslikule sotsiaaldialoogile. Sellised reformid peaksid hõlmama: i) usaldusväärseid töölepinguid, mis tagavad paindlikkuse ja kindluse nii töötajatele kui ka tööandjatele; ii) kvaliteetset ja tõhusat haridus- ja koolitussüsteemi ning laiahaardelisi elukestva õppe strateegiaid, mis on suunatud tööturu vajadustele; iii) tõhusaid aktiivseid tööturumeetmeid, millega toetatakse tööturul osalemist; iv) tänapäevaseid, kestlikke ja piisavaid sotsiaalkaitseüsteeme, mis aitavad kogu elutsükli jooksul tulemuslikult ja tõhusalt kaasa sotsiaalsele kaasatusele ja tööturul integreerumisele. Suunata maksustamine tööjõult mujale, seda eriti väikese sissetulekuga töötajate puhul ja liikmesriikides, kus kulupõhine konkurentsivõime on alla euroala keskmise, kusjuures eelarvepoliitilise manööverdamisruumita riikides peaks selline maksustamise ümbersuunamine olema eelarveneutraalne.
4. Jätkata 2016. aasta juunis vastu võetud tegevuskava kohaselt tööd, et viia lõpule pangandusliidu loomine seoses riskide vähendamise ja jagamisega (sh Euroopa hoiuste tagamise skeem) ning et muuta ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsemeede toimivaks hiljemalt fondi üleminekuperioodi lõpuks. Töötada välja ja viia ellu kogu euroala hõlmav

tõhus strateegia usaldatavusnõuete järelvalvemeetmete täiendamiseks, et käsitleda elujõulisuse riske pangandussektoris, sealhulgas seoses viivislaenude suure osakaalu, ebatõhusate ärimudelite ja ülevõimsusega. Liikmesriikides, kus erasektori võlakooormus on suur, toetada võlakooormuse nõuetekohast vähendamist.

5. Teha edusamme majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimisel, austades seejuures täielikult liidu siseturgu ning tegutsedes avatult ja läbipaistvalt euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes. Viia edasi käimasolevaid algatusi ja tööd majandus- ja rahaliidu pikemaajaliste küsimuste osas, võttes nõuetekohaselt arvesse komisjoni valget raamatut Euroopa tuleviku kohta.

Brüssel, 21. märts 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

E. SCICLUNA
